

Warszawa, 14 września 2017 r.

Sz.P. Adam Jarubas
Marszałek Województwa Świętokrzyskiego

Szanowny Panie Marszałku,

W Unii Europejskiej przyjęto właśnie nowe przepisy mające na celu ochronę zdrowia obywateli poprzez ograniczenie zanieczyszczeń emitowanych przez energetykę. Biorąc pod uwagę fakt, że podejmowane obecnie przez Pana Marszałka decyzje w tym obszarze mogą zaważyć na zdrowiu przyszłych pokoleń, zwracamy się do Pana z apelem, aby stanął Pan na straży przestrzegania przez przemysł nowych wymogów. Limity emisji dają ogromną szansę na poprawę jakości powietrza i mogą stać się drugim po uchwale antysmogowej orężem w walce o czystsze powietrze. Obawiamy się jednak, że zamiast wprowadzić technologie ograniczające emisję szkodliwych pyłów i innych zanieczyszczeń, elektrownie będą chciały zaoszczędzić środki na modernizację kosztem naszego zdrowia.

Opublikowane w ramach Dyrektywy o Emisjach Przemysłowych w dniu 17 sierpnia tzw. konkluzje BAT (od Best Available Techniques – najlepsze dostępne techniki) wprowadzają nowe limity emisji zanieczyszczeń dla dużych instalacji przemysłowych, w tym dla elektrowni węglowych. Przepisy dotyczą szkodliwych dla ludzkiego zdrowia substancji, takich jak pyły zawieszone, tlenki azotu, dwutlenek siarki i rtęć. Negatywny wpływ zanieczyszczeń na zdrowie jest udowodniony naukowo i występuje już na etapie życia płodowego. Europejska Agencja Środowiska szacuje, że ponad 47 tysięcy Polaków umiera co roku przedwcześnie z powodu fatalnej jakości powietrza, którym oddychamy.

Elektrownie węglowe zlokalizowane w Polsce należą do niechlubnej czołówki najbardziej zanieczyszczających instalacji energetycznych w Europie. Łącznie polskie elektrownie emitują zanieczyszczenia, które powodują blisko 6 tysięcy przedwczesnych zgonów rocznie [1]. Szacuje się, że łączne koszty zewnętrzne generowane przez polskie elektrownie węglowe mogą sięgać nawet 35 miliardów złotych rocznie [2].

Do skutków zdrowotnych oddychania zanieczyszczonym powietrzem należą udary, choroby serca, schorzenia układu oddechowego, nowotwory, a także cukrzyca, niższe IQ u kolejnych pokoleń, obniżenie płodności czy niższa masa urodzeniowa u noworodków. Przyjęte regulacje mogą znacząco zmniejszyć liczbę przedwczesnych zgonów, ataków astmy oraz innych schorzeń, ponadto ograniczą znacząco liczbę utraconych dni pracy w związku z chorobami wywołanymi zanieczyszczeniem powietrza – o ile sektor energetyczny dostosuje się niezwłocznie do nowych wymogów.

Przeprowadzone przez polski zespół badawczy z Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz Fundacji Zdrowie i Środowisko badania wykazały, że zanieczyszczenia powietrza ma szczególny wpływ na

płód i zdrowie matki w okresie ciąży. Jak piszą autorzy „ekspozycja na zagrożenia środowiskowe w okresie życia płodowego ma ważniejsze znaczenie w kategoriach potencjalnych szkód zdrowotnych niż podobna ekspozycja w innych okresach życia” [3]. Szkody wyrządzone przez ekspozycję nie tylko powodują niższą masę urodzeniową, ale także słabiej wykształcone funkcje i sprawność m.in. układu immunologicznego. Wyniki badań prowadzą do konkluzji, że podwyższone stężenia zanieczyszczenia powietrza w atmosferze negatywnie rzutują na zdrowie i odporność kolejnych pokoleń. **Podejmowane obecnie przez Pana Marszałka strategiczne i długofalowe decyzje, ograniczające emisję szkodliwych substancji z elektrowni węglowych, przyczynią się do poprawy życia i zdrowia kolejnych pokoleń.**

Nowe konkluzje BAT dają ogromną szansę na poprawę jakości powietrza i mogą stać się dla samorządów drugim po uchwale antysmogowej orężem w walce o czystsze powietrze. Prawo ochrony środowiska implementujące Dyrektywę o Emisjach Przemysłowych, w tym jej artykuł 15.4 dot. udzielania odstępstw, przekazało w ręce marszałków ogromną odpowiedzialność. Zgodnie z nim to marszałek województwa decyduje o ewentualnym przyznaniu operatorowi elektrowni odstępstwa od konieczności przestrzegania nowych limitów (tylko w wyjątkowym wypadkach i tylko po spełnieniu ściśle określonych kryteriów). Każda procedura dotycząca przyznawania odstępstw odbywać się będzie z udziałem społecznym. Jeżeli decyzja przyznająca odstępstwo zostanie wydana w sytuacji nieuzasadnionej, niezgodnie z prawem, to może skutkować to zakwestionowaniem jej przez stronę społeczną. Obawiamy się, że przemysł będzie próbował obejść nowe limity, masowo wnosząc o odstępstwa od stosowania przepisów, kosztem zdrowia mieszkańców województwa. Drugim narzędziem, z którego może skorzystać Organ, jest możliwość wskazania w pozwoleniu zintegrowanym niższej wartości limitu emisji niż najwyższa dopuszczalna wg konkluzji BAT. W szczególności Organ winien uwzględnić czy standardy jakości środowiska, w tym jakości powietrza, nie są przekroczone na terenie województwa, na którym działa instalacja i jeśli taka sytuacja ma miejsce, powinien ustalić surowsze limity emisyjne dla elektrowni. Przykładowo w przypadku przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłów na terenie województwa, marszałek powinien ustalić niższy niż 8 mg/Nm³ limit emisji pyłów np. 2 mg/Nm³ (limity emisji dla pyłu wg konkluzji BAT wynoszą od 2-8 mg/Nm³). **Ostateczna decyzja w tej sprawie leży w Pańskich rękach. Apelujemy o wnikliwą analizę wniosków o zmianę pozwoleń zintegrowanych i przyznawanie odpowiednich limitów emisji oraz nieudzielanie odstępstw od nowych limitów emisji.**

W trakcie negocjacji konkluzji BAT przedstawiciele przemysłu węglowego twierdzili, że proponowane technologie są drogie, a operatorzy elektrowni i tak już dokonali wielu modernizacji i odpowiednio zadbali o zdrowie obywateli. Choć pewne inwestycje zostały poczynione, w Europie z powodu emisji z elektrowni węglowych nadal przedwcześnie umierają rocznie tysiące osób. Co więcej ważne jest, aby zdawać sobie sprawę, że przyjęte normy są kompromisem osiągniętym między rządami, przemysłem i organizacjami pozarządowymi w ramach procesu negocjacji, który trwał aż sześć lat. W efekcie przyjęte normy i tzw. najlepsze dostępne techniki, w rzeczywistości odbiegają od najlepszych dostępnych technik stosowanych na świecie. Przykładowo górny przedział dla tlenków siarki wg konkluzji BAT wynosi dla europejskich elektrowni 130 mg/m³, tymczasem dla chińskich elektrowni norma wynosi 35 mg/m³, podobnie dla tlenków azotu górny przedział dla europejskich elektrowni wynosi 150 mg/m³, a dla chińskich 50 [4]. Długi okres negocjacji również działał na korzyść sektora energetycznego – będąc świadomym zbliżających się

zmian regulacji prawnych, mógł się do zmian odpowiednio przygotować. Tym bardziej nie może być mowy o udzielaniu odstępstw od standardów emisji przyjętych w konkluzjach BAT.

Warto też zauważyć, że **konieczność zaostrzenia standardów emisji przez elektrownie węglowe może też stać się impulsem dla rozwoju polskich firm sektora technologii niskoemisyjnych i odnawialnych źródeł energii**. Na modernizacji zakładów mogą skorzystać polskie firmy z szeroko rozumianej branży energetycznej oraz z sektora zajmującego się badaniami i rozwojem. Dodatkowo, operatorzy, stając przed koniecznością wydania miliardów złotych na modernizację starych bloków i jednocześnie mając świadomość tego, że te normy będą ulegały dalszemu zaostrzeniu, mogą też zdecydować się na wygaszenie działania elektrowni i postawić na nowoczesne technologie, np. budowę farm fotowoltaicznych. Zwiększenie zapotrzebowania na takie instalacje może stać się impulsem dla rodzimego przemysłu wytwarzającego urządzenia OZE. Rozwój przemysłu energetyki odnawialnej pozwoli na wzmocnienie konkurencyjności regionu i rozwój innowacyjnych i przyszłościowych miejsc pracy.

Apelujemy do Pana Marszałka o potraktowanie dodatkowego narzędzia na rzecz ochrony powietrza, jakim jest podejmowanie decyzji w sprawie nowych limitów emisji dla elektrowni węglowych oraz odstępstw od nich, jako szansy na zapewnienie woj. świętokrzyskiemu czystsze powietrza i bardziej innowacyjnej gospodarki. **Apelujemy o wnikliwą analizę wniosków o zmianę pozwoleń zintegrowanych i przyznawanie odpowiednio surowych limitów emisji oraz o nieudzielanie odstępstw.**

Z poważaniem,

Robert Cyglicki, Dyrektor Fundacji Greenpeace Polska

Joanna Furmaga, Prezes Związku Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć

Bartosz Kwiatkowski, Dyrektor Fundacji Frank Bold

Weronika Piestrzyńska, Kierowniczka Programu Czyste Powietrze, HEAL Polska

Radosław Ślusarczyk, Prezes Stowarzyszenia Pracownia na rzecz Wszystkich Istot

Radosław Gawlik, Prezes Stowarzyszenia Ekologicznego EKO-UNIA

Robert Wawręty, Wiceprezes Towarzystwa na rzecz Ziemi

[1] Raport „Europe’s Dark Cloud”, WWF, Sandbag, CAN Europe, HEAL, 2016

[2] Ukryty rachunek za węgiel, WISE 2014

[3] Jędrychowski W., Majewska R., Mróz E., Flak E., Kiełtyka A., *Oddziaływanie zanieczyszczeń powietrza drobnym pyłem zawieszonym i wielopierścieniowymi węglowodorami aromatycznymi w okresie prenatalnym na zdrowie dziecka. Badania w Krakowie*

[4] *Smoke & Mirrors - How Europe's biggest polluters became their own regulators*, Greenpeace European Unit, 2015

Warszawa, 14 września 2017 r.

Sz.P. Marek Woźniak
Marszałek Województwa Wielkopolskiego

Szanowny Panie Marszałku,

W Unii Europejskiej przyjęto właśnie nowe przepisy mające na celu ochronę zdrowia obywateli poprzez ograniczenie zanieczyszczeń emitowanych przez energetykę. Biorąc pod uwagę fakt, że podejmowane obecnie przez Pana Marszałka decyzje w tym obszarze mogą zaważyć na zdrowiu przyszłych pokoleń, zwracamy się do Pana z apelem, aby stanął Pan na straży przestrzegania przez przemysł nowych wymogów. Limity emisji dają ogromną szansę na poprawę jakości powietrza i mogą stać się drugim po uchwale antysmogowej orężem w walce o czystsze powietrze. Obawiamy się jednak, że zamiast wprowadzić technologie ograniczające emisję szkodliwych pyłów i innych zanieczyszczeń, elektrownie będą chciały zaoszczędzić środki na modernizację kosztem naszego zdrowia.

Opublikowane w ramach Dyrektywy o Emisjach Przemysłowych w dniu 17 sierpnia tzw. konkluzje BAT (od Best Available Techniques – najlepsze dostępne techniki) wprowadzają nowe limity emisji zanieczyszczeń dla dużych instalacji przemysłowych, w tym dla elektrowni węglowych. Przepisy dotyczą szkodliwych dla ludzkiego zdrowia substancji, takich jak pyły zawieszone, tlenki azotu, dwutlenek siarki i rtęć. Negatywny wpływ zanieczyszczeń na zdrowie jest udowodniony naukowo i występuje już na etapie życia płodowego. Europejska Agencja Środowiska szacuje, że ponad 47 tysięcy Polaków umiera co roku przedwcześnie z powodu fatalnej jakości powietrza, którym oddychamy.

Elektrownie węglowe zlokalizowane w Polsce należą do niechlubnej czołówki najbardziej zanieczyszczających instalacji energetycznych w Europie. Łącznie polskie elektrownie emitują zanieczyszczenia, które powodują blisko 6 tysięcy przedwczesnych zgonów rocznie [1]. Szacuje się, że łączne koszty zewnętrzne generowane przez polskie elektrownie węglowe mogą sięgać nawet 35 miliardów złotych rocznie [2].

Do skutków zdrowotnych oddychania zanieczyszczonym powietrzem należą udary, choroby serca, schorzenia układu oddechowego, nowotwory, a także cukrzyca, niższe IQ u kolejnych pokoleń, obniżenie płodności czy niższa masa urodzeniowa u noworodków. Przyjęte regulacje mogą znacząco zmniejszyć liczbę przedwczesnych zgonów, ataków astmy oraz innych schorzeń, ponadto ograniczą znacząco liczbę utraconych dni pracy w związku z chorobami wywołanymi zanieczyszczeniem powietrza – o ile sektor energetyczny dostosuje się niezwłocznie do nowych wymogów.

Przeprowadzone przez polski zespół badawczy z Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz Fundacji Zdrowie i Środowisko badania wykazały, że zanieczyszczenia powietrza ma szczególny wpływ na

płód i zdrowie matki w okresie ciąży. Jak piszą autorzy „ekspozycja na zagrożenia środowiskowe w okresie życia płodowego ma ważniejsze znaczenie w kategoriach potencjalnych szkód zdrowotnych niż podobna ekspozycja w innych okresach życia” [3]. Szkody wyrządzone przez ekspozycję nie tylko powodują niższą masę urodzeniową, ale także słabiej wykształcone funkcje i sprawność m.in. układu immunologicznego. Wyniki badań prowadzą do konkluzji, że podwyższone stężenia zanieczyszczenia powietrza w atmosferze negatywnie rzutują na zdrowie i odporność kolejnych pokoleń. **Podejmowane obecnie przez Pana Marszałka strategiczne i długofalowe decyzje, ograniczające emisję szkodliwych substancji z elektrowni węglowych, przyczynią się do poprawy życia i zdrowia kolejnych pokoleń.**

Nowe konkluzje BAT dają ogromną szansę na poprawę jakości powietrza i mogą stać się dla samorządów drugim po uchwale antysmogowej orężem w walce o czystsze powietrze. Prawo ochrony środowiska implementujące Dyrektywę o Emisjach Przemysłowych, w tym jej artykuł 15.4 dot. udzielania odstępstw, przekazało w ręce marszałków ogromną odpowiedzialność. Zgodnie z nim to marszałek województwa decyduje o ewentualnym przyznaniu operatorowi elektrowni odstępstwa od konieczności przestrzegania nowych limitów (tylko w wyjątkowym wypadkach i tylko po spełnieniu ściśle określonych kryteriów). Każda procedura dotycząca przyznawania odstępstw odbywać się będzie z udziałem społecznym. Jeżeli decyzja przyznająca odstępstwo zostanie wydana w sytuacji nieuzasadnionej, niezgodnie z prawem, to może skutkować to zakwestionowaniem jej przez stronę społeczną. Obawiamy się, że przemysł będzie próbował obejść nowe limity, masowo wnosząc o odstępstwa od stosowania przepisów, kosztem zdrowia mieszkańców województwa. Drugim narzędziem, z którego może skorzystać Organ, jest możliwość wskazania w pozwoleniu zintegrowanym niższej wartości limitu emisji niż najwyższa dopuszczalna wg konkluzji BAT. W szczególności Organ winien uwzględnić czy standardy jakości środowiska, w tym jakości powietrza, nie są przekroczone na terenie województwa, na którym działa instalacja i jeśli taka sytuacja ma miejsce, powinien ustalić surowsze limity emisyjne dla elektrowni. Przykładowo w przypadku przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłów na terenie województwa, marszałek powinien ustalić niższy niż 8 mg/Nm³ limit emisji pyłów np. 2 mg/Nm³ (limity emisji dla pyłu wg konkluzji BAT wynoszą od 2-8 mg/Nm³). **Ostateczna decyzja w tej sprawie leży w Pańskich rękach. Apelujemy o wnikliwą analizę wniosków o zmianę pozwoleń zintegrowanych i przyznawanie odpowiednich limitów emisji oraz nieudzielanie odstępstw od nowych limitów emisji.**

W trakcie negocjacji konkluzji BAT przedstawiciele przemysłu węglowego twierdzili, że proponowane technologie są drogie, a operatorzy elektrowni i tak już dokonali wielu modernizacji i odpowiednio zadbali o zdrowie obywateli. Choć pewne inwestycje zostały poczynione, w Europie z powodu emisji z elektrowni węglowych nadal przedwcześnie umierają rocznie tysiące osób. Co więcej ważne jest, aby zdawać sobie sprawę, że przyjęte normy są kompromisem osiągniętym między rządami, przemysłem i organizacjami pozarządowymi w ramach procesu negocjacji, który trwał aż sześć lat. W efekcie przyjęte normy i tzw. najlepsze dostępne techniki, w rzeczywistości odbiegają od najlepszych dostępnych technik stosowanych na świecie. Przykładowo górny przedział dla tlenków siarki wg konkluzji BAT wynosi dla europejskich elektrowni 130 mg/m³, tymczasem dla chińskich elektrowni norma wynosi 35 mg/m³, podobnie dla tlenków azotu górny przedział dla europejskich elektrowni wynosi 150 mg/m³, a dla chińskich 50 [4]. Długi okres negocjacji również działał na korzyść sektora energetycznego – będąc świadomym zbliżających się

zmian regulacji prawnych, mógł się do zmian odpowiednio przygotować. Tym bardziej nie może być mowy o udzielaniu odstępstw od standardów emisji przyjętych w konkluzjach BAT.

Warto też zauważyć, że **konieczność zaostrzenia standardów emisji przez elektrownie węglowe może też stać się impulsem dla rozwoju polskich firm sektora technologii niskoemisyjnych i odnawialnych źródeł energii**. Na modernizacji zakładów mogą skorzystać polskie firmy z szeroko rozumianej branży energetycznej oraz z sektora zajmującego się badaniami i rozwojem. Dodatkowo, operatorzy, stając przed koniecznością wydania miliardów złotych na modernizację starych bloków i jednocześnie mając świadomość tego, że te normy będą ulegały dalszemu zaostrzeniu, mogą też zdecydować się na wygaszenie działania elektrowni i postawić na nowoczesne technologie, np. budowę farm fotowoltaicznych. Zwiększenie zapotrzebowania na takie instalacje może stać się impulsem dla rodzimego przemysłu wytwarzającego urządzenia OZE. Rozwój przemysłu energetyki odnawialnej pozwoli na wzmocnienie konkurencyjności regionu i rozwój innowacyjnych i przyszłościowych miejsc pracy.

Apelujemy do Pana Marszałka o potraktowanie dodatkowego narzędzia na rzecz ochrony powietrza, jakim jest podejmowanie decyzji w sprawie nowych limitów emisji dla elektrowni węglowych oraz odstępstw od nich, jako szansy na zapewnienie Wielkopolsce czystszej powietrza i bardziej innowacyjnej gospodarki. **Apelujemy o wnikliwą analizę wniosków o zmianę pozwolenia zintegrowanego i przydzielanie odpowiednio surowych limitów emisji oraz o nieudzielanie odstępstw.**

Z poważaniem,

Robert Cyglicki, Dyrektor Fundacji Greenpeace Polska

Joanna Furmaga, Prezes Związku Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć

Bartosz Kwiatkowski, Dyrektor Fundacji Frank Bold

Weronika Piestrzyńska, Kierowniczka Programu Czyste Powietrze, HEAL Polska

Radosław Ślusarczyk, Prezes Stowarzyszenia Pracownia na rzecz Wszystkich Istot

Radosław Gawlik, Prezes Stowarzyszenia Ekologicznego EKO-UNIA

Robert Wawręty, Wiceprezes Towarzystwa na rzecz Ziemi

[1] Raport „Europe’s Dark Cloud”, WWF, Sandbag, CAN Europe, HEAL, 2016

[2] Ukryty rachunek za węgiel, WISE 2014

[3] Jędrychowski W., Majewska R., Mróz E., Flak E., Kiełtyka A., *Oddziaływanie zanieczyszczeń powietrza drobnym pyłem zawieszonym i wielopierścieniowymi węglowodorami aromatycznymi w okresie prenatalnym na zdrowie dziecka. Badania w Krakowie*

[4] *Smoke & Mirrors - How Europe's biggest polluters became their own regulators*, Greenpeace European Unit, 2015

Warszawa, 14 września 2017 r.

Sz.P. Andrzej Buła
Marszałek Województwa Opolskiego

Szanowny Panie Marszałku,

W Unii Europejskiej przyjęto właśnie nowe przepisy mające na celu ochronę zdrowia obywateli poprzez ograniczenie zanieczyszczeń emitowanych przez energetykę. Doceniając Pańskie osobiste zaangażowanie w sprawy poprawy jakości powietrza w woj. opolskim, w szczególności działania mające na celu przyjęcie uchwały antysmogowej, zwracamy się do Pana z apelem, aby stanął Pan na straży przestrzegania przez przemysł nowych wymogów. Limity emisji dają ogromną szansę na poprawę jakości powietrza i mogą stać się drugim po uchwale antysmogowej orężem w walce o czystsze powietrze. Obawiamy się jednak, że zamiast wprowadzić technologie ograniczające emisję szkodliwych pyłów i innych zanieczyszczeń, elektrownie będą chciały zaoszczędzić środki na modernizację kosztem naszego zdrowia.

Opublikowane w ramach Dyrektywy o Emisjach Przemysłowych w dniu 17 sierpnia tzw. konkluzje BAT (od Best Available Techniques – najlepsze dostępne techniki) wprowadzają nowe limity emisji zanieczyszczeń dla dużych instalacji przemysłowych, w tym dla elektrowni węglowych. Przepisy dotyczą szkodliwych dla ludzkiego zdrowia substancji, takich jak pyły zawieszone, tlenki azotu, dwutlenek siarki i rtęć. Negatywny wpływ zanieczyszczeń na zdrowie jest udowodniony naukowo i występuje już na etapie życia płodowego. Europejska Agencja Środowiska szacuje, że ponad 47 tysięcy Polaków umiera co roku przedwcześnie z powodu fatalnej jakości powietrza, którym oddychamy.

Elektrownie węglowe zlokalizowane w Polsce należą do niechlubnej czołówki najbardziej zanieczyszczających instalacji energetycznych w Europie. Łącznie polskie elektrownie emitują zanieczyszczenia, które powodują blisko 6 tysięcy przedwczesnych zgonów rocznie [1]. Szacuje się, że łączne koszty zewnętrzne generowane przez polskie elektrownie węglowe mogą sięgać nawet 35 miliardów złotych rocznie [2].

Do skutków zdrowotnych oddychania zanieczyszczonym powietrzem należą udary, choroby serca, schorzenia układu oddechowego, nowotwory, a także cukrzyca, niższe IQ u kolejnych pokoleń, obniżenie płodności czy niższa masa urodzeniowa u noworodków. Przyjęte regulacje mogą znacząco zmniejszyć liczbę przedwczesnych zgonów, ataków astmy oraz innych schorzeń, ponadto ograniczą znacząco liczbę utraconych dni pracy w związku z chorobami wywołanymi zanieczyszczeniem powietrza – o ile sektor energetyczny dostosuje się niezwłocznie do nowych wymogów.

Nowe konkluzje BAT dają ogromną szansę na poprawę jakości powietrza i mogą stać się dla samorządów drugim po uchwale antysmogowej orężem w walce o czystsze powietrze. Prawo ochrony środowiska implementujące Dyrektywę o Emisjach Przemysłowych, w tym jej artykuł 15.4 dot. udzielania odstępstw, przekazało w ręce marszałków ogromną odpowiedzialność. Zgodnie z nim to marszałek województwa decyduje o ewentualnym przyznaniu operatorowi elektrowni odstępstwa od konieczności przestrzegania nowych limitów (tylko w wyjątkowym wypadkach i tylko po spełnieniu ściśle określonych kryteriów). Każda procedura dotycząca przyznawania odstępstw odbywać się będzie z udziałem społecznym. Jeżeli decyzja przyznająca odstępstwo zostanie wydana w sytuacji nieuzasadnionej, niezgodnie z prawem, to może skutkować to zakwestionowaniem jej przez stronę społeczną. Obawiamy się, że przemysł będzie próbował obejść nowe limity, masowo wnosząc o odstępstwa od stosowania przepisów, kosztem zdrowia mieszkańców województwa i kraju. Drugim narzędziem, z którego może skorzystać Organ, jest możliwość wskazania w pozwoleniu zintegrowanym niższej wartości limitu emisji niż najwyższa dopuszczalna wg konkluzji BAT. W szczególności Organ winien uwzględnić czy standardy jakości środowiska, w tym jakości powietrza, nie są przekroczone na terenie województwa, na którym działa instalacja i jeśli taka sytuacja ma miejsce, powinien ustalić surowsze limity emisyjne dla elektrowni. Przykładowo w przypadku przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłów na terenie województwa, marszałek powinien ustalić niższy niż 8 mg/Nm³ limit emisji pyłów np. 2 mg/Nm³ (limity emisji dla pyłu wg konkluzji BAT wynoszą od 2-8 mg/Nm³). **Ostateczna decyzja w tej sprawie leży w Pańskich rękach. Apelujemy o wnikliwą analizę wniosków o zmianę pozwoleń zintegrowanych i przyznawanie odpowiednich limitów emisji oraz nieudzielanie odstępstw od nowych limitów emisji.**

W trakcie negocjacji konkluzji BAT przedstawiciele przemysłu węglowego twierdzili, że proponowane technologie są drogie, a operatorzy elektrowni i tak już dokonali wielu modernizacji i odpowiednio zadbali o zdrowie obywateli. Choć pewne inwestycje zostały poczynione, w Europie z powodu emisji z elektrowni węglowych nadal przedwcześnie umierają rocznie tysiące osób. Co więcej ważne jest, aby zdawać sobie sprawę, że przyjęte normy są kompromisem osiągniętym między rządami, przemysłem i organizacjami pozarządowymi w ramach procesu negocjacji, który trwał aż sześć lat. W efekcie przyjęte normy i tzw. najlepsze dostępne techniki, w rzeczywistości odbiegają od najlepszych dostępnych technik stosowanych na świecie. Przykładowo górny przedział dla tlenków siarki wg konkluzji BAT wynosi dla europejskich elektrowni 130 mg/m³, tymczasem dla chińskich elektrowni norma wynosi 35 mg/m³, podobnie dla tlenków azotu górny przedział dla europejskich elektrowni wynosi 150 mg/m³, a dla chińskich 50 [3]. Długi okres negocjacji również działał na korzyść sektora energetycznego – będąc świadomym zbliżających się zmian regulacji prawnych, mógł się do zmian odpowiednio przygotować. Tym bardziej nie może być mowy o udzielaniu odstępstw od standardów emisji przyjętych w konkluzjach BAT.

Warto też zauważyć, że **konieczność zaostżenia standardów emisji przez elektrownie węglowe może też stać się impulsem dla rozwoju polskich firm sektora technologii niskoemisyjnych i odnawialnych źródeł energii.** Na modernizacji zakładów mogą skorzystać polskie firmy z szeroko rozumianej branży energetycznej oraz z sektora zajmującego się badaniami i rozwojem. Dodatkowo, operatorzy, stając przed koniecznością wydania miliardów złotych na modernizację starych bloków i jednocześnie mając świadomość tego, że te normy te będą ulegały dalszemu zaostżeniu, mogą też zdecydować się na wygaszenie działania elektrowni i postawić na nowoczesne technologie, np. budowę farm

fotowoltaicznych. Zwiększenie zapotrzebowania na takie instalacje może stać się impulsem dla rodzimego przemysłu wytwarzającego urządzenia OZE. Rozwój przemysłu energetyki odnawialnej pozwoli na wzmocnienie konkurencyjności regionu i rozwój innowacyjnych i przyszłościowych miejsc pracy.

Dziękując Panu jeszcze raz za zaangażowanie w działania na rzecz poprawy jakości powietrza w woj. opolskim, apelujemy do Pana Marszałka o potraktowanie dodatkowego narzędzia na rzecz ochrony powietrza, jakim jest podejmowanie decyzji w sprawie nowych limitów emisji dla elektrowni węglowych oraz odstępstw od nich, jako szansy na zapewnienie w woj. opolskiemu czystsze powietrza i bardziej innowacyjnej gospodarki. **Apelujemy o wnikliwą analizę wniosków o zmianę pozwoleń zintegrowanych i przyznawanie odpowiednich limitów emisji oraz o nieudzielanie odstępstw.**

Z poważaniem,

Robert Cyglicki, Dyrektor Fundacji Greenpeace Polska

Joanna Furmaga, Prezes Związku Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć

Bartosz Kwiatkowski, Dyrektor Fundacji Frank Bold

Weronika Piestrzyńska, Kierowniczką Programu Czyste Powietrze, HEAL Polska

Radosław Ślusarczyk, Prezes Stowarzyszenia Pracownia na rzecz Wszystkich Istot

Radosław Gawlik, Prezes Stowarzyszenia Ekologicznego EKO-UNIA

Robert Wawręty, Wiceprezes Towarzystwa na rzecz Ziemi

[1] Raport „Europe’s Dark Cloud”, WWF, Sandbag, CAN Europe, HEAL, 2016

[2] Ukryty rachunek za węgiel, WISE 2014

[3] Smoke & Mirrors - How Europe’s biggest polluters became their own regulators, Greenpeace European Unit, 2015

Warszawa, 14 września 2017 r.

Sz.P. Jacek Krupa
Marszałek Województwa Małopolskiego

Szanowny Panie Marszałku,

W Unii Europejskiej przyjęto właśnie nowe przepisy mające na celu ochronę zdrowia obywateli poprzez ograniczenie zanieczyszczeń emitowanych przez energetykę. Doceniając Pańskie osobiste zaangażowanie w sprawę poprawy jakości powietrza w Małopolsce, w szczególności działania mające na celu przyjęcie pierwszych w Polsce uchwał antysmogowych, zwracamy się do Pana z apelem, aby stanął Pan na straży przestrzegania przez przemysł nowych wymogów. Limity emisji dają ogromną szansę na poprawę jakości powietrza i mogą stać się drugim po uchwale antysmogowej orężem w walce o czystsze powietrze. Obawiamy się jednak, że zamiast wprowadzić technologie ograniczające emisję szkodliwych pyłów i innych zanieczyszczeń, elektrownie będą chciały zaoszczędzić środki na modernizację kosztem naszego zdrowia.

Opublikowane w ramach Dyrektywy o Emisjach Przemysłowych w dniu 17 sierpnia tzw. konkluzje BAT (od Best Available Techniques – najlepsze dostępne techniki) wprowadzają nowe limity emisji zanieczyszczeń dla dużych instalacji przemysłowych, w tym dla elektrowni węglowych. Przepisy dotyczą szkodliwych dla ludzkiego zdrowia substancji, takich jak pyły zawieszone, tlenki azotu, dwutlenek siarki i rtęć. Negatywny wpływ zanieczyszczeń na zdrowie jest udowodniony naukowo i występuje już na etapie życia płodowego. Europejska Agencja Środowiska szacuje, że ponad 47 tysięcy Polaków umiera co roku przedwcześnie z powodu fatalnej jakości powietrza, którym oddychamy.

Elektrownie węglowe zlokalizowane w Polsce należą do niechlubnej czołówki najbardziej zanieczyszczających instalacji energetycznych w Europie. Łącznie polskie elektrownie emitują zanieczyszczenia, które powodują blisko 6 tysięcy przedwczesnych zgonów rocznie [1]. Szacuje się, że łączne koszty zewnętrzne generowane przez polskie elektrownie węglowe mogą sięgać nawet 35 miliardów złotych rocznie [2].

Do skutków zdrowotnych oddychania zanieczyszczonym powietrzem należą udary, choroby serca, schorzenia układu oddechowego, nowotwory, a także cukrzyca, niższe IQ u kolejnych pokoleń, obniżenie płodności czy niższa masa urodzeniowa u noworodków. Przyjęte regulacje mogą znacząco zmniejszyć liczbę przedwczesnych zgonów, ataków astmy oraz innych schorzeń, ponadto ograniczą znacząco liczbę utraconych dni pracy w związku z chorobami wywołanymi zanieczyszczeniem powietrza – o ile sektor energetyczny dostosuje się niezwłocznie do nowych wymogów.

Nowe konkluzje BAT dają ogromną szansę na poprawę jakości powietrza i mogą stać się dla samorządów drugim po uchwale antysmogowej orężem w walce o czystsze powietrze. Prawo ochrony środowiska implementujące Dyrektywę o Emisjach Przemysłowych, w tym jej artykuł 15.4 dot. udzielania odstępstw, przekazało w ręce marszałków ogromną odpowiedzialność. Zgodnie z nim to marszałek województwa decyduje o ewentualnym przyznaniu operatorowi elektrowni odstępstwa od konieczności przestrzegania nowych limitów (tylko w wyjątkowym wypadkach i tylko po spełnieniu ściśle określonych kryteriów). Każda procedura dotycząca przyznawania odstępstw odbywać się będzie z udziałem społecznym. Jeżeli decyzja przyznająca odstępstwo zostanie wydana w sytuacji nieuzasadnionej, niezgodnie z prawem, to może skutkować to zakwestionowaniem jej przez stronę społeczną. Obawiamy się, że przemysł będzie próbował obejść nowe limity, masowo wnosząc o odstępstwa od stosowania przepisów, kosztem zdrowia mieszkańców województwa i kraju. Drugim narzędziem, z którego może skorzystać Organ, jest możliwość wskazania w pozwoleniu zintegrowanym niższej wartości limitu emisji niż najwyższa dopuszczalna wg konkluzji BAT. W szczególności Organ winien uwzględnić czy standardy jakości środowiska, w tym jakości powietrza, nie są przekroczone na terenie województwa, na którym działa instalacja i jeśli taka sytuacja ma miejsce, powinien ustalić surowsze limity emisyjne dla elektrowni. Przykładowo w przypadku przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłów na terenie województwa, marszałek powinien ustalić niższy niż 8 mg/Nm³ limit emisji pyłów np. 2 mg/Nm³ (limity emisji dla pyłu wg konkluzji BAT wynoszą od 2-8 mg/Nm³). **Ostateczna decyzja w tej sprawie leży w Pańskich rękach. Apelujemy o wnikliwą analizę wniosków o zmianę pozwoleń zintegrowanych i przyznawanie odpowiednich limitów emisji oraz nieudzielanie odstępstw od nowych limitów emisji.**

W trakcie negocjacji konkluzji BAT przedstawiciele przemysłu węglowego twierdzili, że proponowane technologie są drogie, a operatorzy elektrowni i tak już dokonali wielu modernizacji i odpowiednio zadbali o zdrowie obywateli. Choć pewne inwestycje zostały poczynione, w Europie z powodu emisji z elektrowni węglowych nadal przedwcześnie umierają rocznie tysiące osób. Co więcej ważne jest, aby zdawać sobie sprawę, że przyjęte normy są kompromisem osiągniętym między rządami, przemysłem i organizacjami pozarządowymi w ramach procesu negocjacji, który trwał aż sześć lat. W efekcie przyjęte normy i tzw. najlepsze dostępne techniki, w rzeczywistości odbiegają od najlepszych dostępnych technik stosowanych na świecie. Przykładowo górny przedział dla tlenków siarki wg konkluzji BAT wynosi dla europejskich elektrowni 130 mg/m³, tymczasem dla chińskich elektrowni norma wynosi 35 mg/m³, podobnie dla tlenków azotu górny przedział dla europejskich elektrowni wynosi 150 mg/m³, a dla chińskich 50 [3]. Długi okres negocjacji również działał na korzyść sektora energetycznego – będąc świadomym zbliżających się zmian regulacji prawnych, mógł się do zmian odpowiednio przygotować. Tym bardziej nie może być mowy o udzielaniu odstępstw od standardów emisji przyjętych w konkluzjach BAT.

Warto też zauważyć, że **konieczność zaostżenia standardów emisji przez elektrownie węglowe może też stać się impulsem dla rozwoju polskich firm sektora technologii niskoemisyjnych i odnawialnych źródeł energii.** Na modernizacji zakładów mogą skorzystać polskie firmy z szeroko rozumianej branży energetycznej oraz z sektora zajmującego się badaniami i rozwojem. Dodatkowo, operatorzy, stając przed koniecznością wydania miliardów złotych na modernizację starych bloków i jednocześnie mając świadomość tego, że te normy te będą ulegały dalszemu zaostżeniu, mogą też zdecydować się na wygaszenie działania elektrowni i postawić na nowoczesne technologie, np. budowę farm

fotowoltaicznych. Zwiększenie zapotrzebowania na takie instalacje może stać się impulsem dla rodzimego przemysłu wytwarzającego urządzenia OZE. Rozwój rodzimego przemysłu energetyki odnawialnej pozwoli na wzmocnienie konkurencyjności regionu i rozwój innowacyjnych i przyszłościowych miejsc pracy.

Dziękując Panu jeszcze raz za zaangażowanie w działania na rzecz poprawy jakości powietrza w woj. małopolskim, apelujemy do Pana Marszałka o potraktowanie dodatkowego narzędzia na rzecz ochrony powietrza, jakim jest podejmowanie decyzji w sprawie nowych limitów emisji dla elektrowni węglowych oraz odstępstw od nich, jako szansy na zapewnienie w woj. małopolskim czystszej powietrza i bardziej innowacyjnej gospodarki. **Apelujemy o wnikliwą analizę wniosków o zmianę pozwoleń zintegrowanych, przyznawanie odpowiednich limitów emisji oraz o nieudzielanie odstępstw.**

Z poważaniem,

Robert Cyglicki, Dyrektor Fundacji Greenpeace Polska

Joanna Furmaga, Prezes Związku Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć

Bartosz Kwiatkowski, Dyrektor Fundacji Frank Bold

Weronika Piestrzyńska, Kierowniczka Programu Czyste Powietrze, HEAL Polska

Radosław Ślusarczyk, Prezes Stowarzyszenia Pracownia na rzecz Wszystkich Istot

Radosław Gawlik, Prezes Stowarzyszenia Ekologicznego EKO-UNIA

Robert Wawręty, Wiceprezes Towarzystwa na rzecz Ziemi

[1] Raport „Europe’s Dark Cloud”, WWF, Sandbag, CAN Europe, HEAL, 2016

[2] Ukryty rachunek za węgiel, WISE 2014

[3] Smoke & Mirrors - How Europe’s biggest polluters became their own regulators, Greenpeace European Unit, 2015

Warszawa, 14 września 2017 r.

Sz.P. Cezary Przybylski
Marszałek Województwa Dolnośląskiego

Szanowny Panie Marszałku,

W Unii Europejskiej przyjęto właśnie nowe przepisy mające na celu ochronę zdrowia obywateli poprzez ograniczenie zanieczyszczeń emitowanych przez energetykę. Doceniając Pańskie osobiste zaangażowanie w sprawy poprawy jakości powietrza na Dolnym Śląsku, w szczególności działania mające na celu przyjęcie uchwały antysmogowej, zwracamy się do Pana z apelem, aby stanął Pan na straży przestrzegania przez przemysł nowych wymogów. Limity emisji dają ogromną szansę na poprawę jakości powietrza i mogą stać się drugim po uchwale antysmogowej orężem w walce o czystsze powietrze. Obawiamy się jednak, że zamiast wprowadzić technologie ograniczające emisję szkodliwych pyłów i innych zanieczyszczeń, elektrownie będą chciały zaoszczędzić środki na modernizację kosztem naszego zdrowia.

Opublikowane w ramach Dyrektywy o Emisjach Przemysłowych w dniu 17 sierpnia tzw. konkluzje BAT (od Best Available Techniques – najlepsze dostępne techniki) wprowadzają nowe limity emisji zanieczyszczeń dla dużych instalacji przemysłowych, w tym dla elektrowni węglowych. Przepisy dotyczą szkodliwych dla ludzkiego zdrowia substancji, takich jak pyły zawieszone, tlenki azotu, dwutlenek siarki i rtęć. Negatywny wpływ zanieczyszczeń na zdrowie jest udowodniony naukowo i występuje już na etapie życia płodowego. Europejska Agencja Środowiska szacuje, że ponad 47 tysięcy Polaków umiera co roku przedwcześnie z powodu fatalnej jakości powietrza, którym oddychamy. Opracowanie dla Dolnego Śląska zlecone w ubiegłym roku przez Uniwersytet Wrocławski wskazały na 3 tysiące ofiar zanieczyszczonego powietrza rocznie w tym 1000 w samym mieście Wrocławiu [1].

Elektrownie węglowe zlokalizowane w Polsce należą do niechlubnej czołówki najbardziej zanieczyszczających instalacji energetycznych w Europie. Łącznie polskie elektrownie emitują zanieczyszczenia, które powodują blisko 6 tysięcy przedwczesnych zgonów rocznie [2]. Szacuje się, że łączne koszty zewnętrzne generowane przez polskie elektrownie węglowe mogą sięgać nawet 35 miliardów złotych rocznie [3].

Do skutków zdrowotnych oddychania zanieczyszczonym powietrzem należą udary, choroby serca, schorzenia układu oddechowego, nowotwory, a także cukrzyca, niższe IQ u kolejnych pokoleń, obniżenie płodności czy niższa masa urodzeniowa u noworodków. Przyjęte regulacje mogą znacząco zmniejszyć liczbę przedwczesnych zgonów, ataków astmy oraz innych schorzeń, ponadto ograniczą znacząco liczbę utraconych dni pracy w związku z chorobami wywołanymi zanieczyszczeniem powietrza – o ile sektor energetyczny dostosuje się niezwłocznie do nowych wymogów.

Nowe konkluzje BAT dają ogromną szansę na poprawę jakości powietrza i mogą stać się dla samorządów drugim po uchwale antysmogowej orężem w walce o czystsze powietrze. Prawo ochrony środowiska implementujące Dyrektywę o Emisjach Przemysłowych, w tym jej artykuł 15.4 dot. udzielania odstępstw, przekazało w ręce marszałków ogromną odpowiedzialność. Zgodnie z nim to marszałek województwa decyduje o ewentualnym przyznaniu operatorowi elektrowni odstępstwa od konieczności przestrzegania nowych limitów (tylko w wyjątkowym wypadkach i tylko po spełnieniu ściśle określonych kryteriów). Ponadto Organ zawsze winien uwzględniać czy standardy jakości środowiska, w tym jakości powietrza, nie są przekroczone na terenie funkcjonowania instalacji. Każda procedura dotycząca przyznawania odstępstw odbywać się będzie z udziałem społecznym. Jeżeli decyzja przyznająca odstępstwo zostanie wydana w sytuacji nieuzasadnionej, niezgodnie z prawem, to może skutkować to zakwestionowaniem jej przez stronę społeczną. Obawiamy się, że przemysł będzie próbował obejść nowe limity, masowo wnioskując o odstępstwa od stosowania przepisów, kosztem zdrowia mieszkańców województwa i kraju. Drugim narzędziem, z którego może skorzystać Organ, jest możliwość wskazania w pozwoleniu zintegrowanym niższej wartości limitu emisji niż najwyższa dopuszczalna wg konkluzji BAT. W szczególności Organ winien uwzględnić czy standardy jakości środowiska, w tym jakości powietrza, nie są przekroczone na terenie województwa, na którym działa instalacja i jeśli taka sytuacja ma miejsce, powinien ustalić surowsze limity emisyjne dla elektrowni. Przykładowo w przypadku przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłów na terenie województwa, marszałek powinien ustalić niższy niż 8 mg/Nm³ limit emisji pyłów np. 2 mg/Nm³ (limity emisji dla pyłu wg konkluzji BAT wynoszą od 2-8 mg/Nm³). **Ostateczna decyzja w tej sprawie leży w Pańskich rękach. Apelujemy o wnikliwą analizę wniosków o zmianę pozwoleń zintegrowanych i przyznawanie odpowiednich limitów emisji oraz nieudzielanie odstępstw od nowych limitów emisji.**

W trakcie negocjacji konkluzji BAT przedstawiciele przemysłu węglowego twierdzili, że proponowane technologie są drogie, a operatorzy elektrowni i tak już dokonali wielu modernizacji i odpowiednio zadbali o zdrowie obywateli. Choć pewne inwestycje zostały poczynione, w Europie z powodu emisji z elektrowni węglowych nadal przedwcześnie umierają rocznie tysiące osób. Co więcej ważne jest, aby zdawać sobie sprawę, że przyjęte normy są kompromisem osiągniętym między rządami, przemysłem i organizacjami pozarządowymi w ramach procesu negocjacji, który trwał aż sześć lat. W efekcie przyjęte normy i tzw. najlepsze dostępne techniki, w rzeczywistości odbiegają od najlepszych dostępnych technik stosowanych na świecie. Przykładowo górny przedział dla tlenków siarki wg konkluzji BAT wynosi dla europejskich elektrowni 130 mg/m³, tymczasem dla chińskich elektrowni norma wynosi 35 mg/m³, podobnie dla tlenków azotu górny przedział dla europejskich elektrowni wynosi 150 mg/m³, a dla chińskich 50 [4]. Długi okres negocjacji również działał na korzyść sektora energetycznego – będąc świadomym zbliżających się zmian regulacji prawnych, mógł się do zmian odpowiednio przygotować. Tym bardziej nie może być mowy o udzielaniu odstępstw od standardów emisji przyjętych w konkluzjach BAT.

Warto też zauważyć, że **konieczność zaostżenia standardów emisji przez elektrownie węglowe może też stać się impulsem dla rozwoju polskich firm sektora technologii niskoemisyjnych i odnawialnych źródeł energii.** Konsekwencja władz wojewódzkich w tej materii bardzo będzie wspierała startujący proces debat i działań na rzecz transformacji energetycznej i gospodarczej. Na modernizacji zakładów mogą skorzystać polskie firmy z szeroko rozumianej branży energetycznej oraz z sektora zajmującego się

badaniami i rozwojem. Dodatkowo, operatorzy, stając przed koniecznością wydania miliardów złotych na modernizację starych bloków i jednocześnie mając świadomość tego, że te normy będą ulegały dalszemu zaostrzeniu, mogą też zdecydować się na wygaszenie działania elektrowni i postawić na nowoczesne technologie, np. budowę farm fotowoltaicznych. Zwiększenie zapotrzebowania na takie instalacje może stać się impulsem dla rodzimego przemysłu wytwarzającego urządzenia OZE. Rozwój przemysłu energetyki odnawialnej pozwoli na wzmocnienie konkurencyjności regionu i rozwój innowacyjnych i przyszłościowych miejsc pracy.

Dziękując Panu jeszcze raz za zaangażowanie w działania na rzecz poprawy jakości powietrza w woj. dolnośląskim, apelujemy do Pana Marszałka o potraktowanie dodatkowego narzędzia na rzecz ochrony powietrza, jakim jest podejmowanie decyzji w sprawie nowych limitów emisji dla elektrowni węglowych oraz odstępstw od nich, jako szansy na zapewnienie Dolnemu Śląskowi czystszej powietrza i bardziej innowacyjnej gospodarki. **Apelujemy o wnikliwą analizę wniosków o zmianę pozwoleń zintegrowanych i przyznawanie odpowiednich limitów emisji oraz o nieudzielanie odstępstw.**

Z poważaniem,

Robert Cyglicki, Dyrektor Fundacji Greenpeace Polska

Joanna Furmaga, Prezes Związku Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć

Bartosz Kwiatkowski, Dyrektor Fundacji Frank Bold

Weronika Piestrzyńska, Kierowniczka Programu Czyste Powietrze, HEAL Polska

Radosław Ślusarczyk, Prezes Stowarzyszenia Pracownia na rzecz Wszystkich Istot

Radosław Gawlik, Prezes Stowarzyszenia Ekologicznego EKO-UNIA

Robert Wawręty, Wiceprezes Towarzystwa na rzecz Ziemi

[1] Oddziaływanie środowiska atmosferycznego na zdrowie człowieka, 2017

[2] Raport „Europe’s Dark Cloud”, WWF, Sandbag, CAN Europe, HEAL, 2016

[3] Ukryty rachunek za węgiel, WISE 2014

[4] Smoke & Mirrors - How Europe’s biggest polluters became their own regulators, Greenpeace European Unit, 2015

Warszawa, 14 września 2017 r.

Sz.P. Witold Stępień
Marszałek Województwa Łódzkiego

Szanowny Panie Marszałku,

W Unii Europejskiej przyjęto właśnie nowe przepisy mające na celu ochronę zdrowia obywateli poprzez ograniczenie zanieczyszczeń emitowanych przez energetykę. Doceniając Pańskie osobiste zaangażowanie w sprawy poprawy jakości powietrza w województwie łódzkim, w szczególności działania mające na celu przyjęcie uchwały antysmogowej, zwracamy się do Pana z apelem, aby stanął Pan na straży przestrzegania przez przemysł nowych wymogów. Limity emisji dają ogromną szansę na poprawę jakości powietrza i mogą stać się drugim po uchwale antysmogowej orężem w walce o czystsze powietrze. Obawiamy się jednak, że zamiast wprowadzić technologie ograniczające emisję szkodliwych pyłów i innych zanieczyszczeń, elektrownie będą chciały zaoszczędzić środki na modernizację kosztem naszego zdrowia.

Opublikowane w ramach Dyrektywy o Emisjach Przemysłowych w dniu 17 sierpnia tzw. konkluzje BAT (od Best Available Techniques – najlepsze dostępne techniki) wprowadzają nowe limity emisji zanieczyszczeń dla dużych instalacji przemysłowych, w tym dla elektrowni węglowych. Przepisy dotyczą szkodliwych dla ludzkiego zdrowia substancji, takich jak pyły zawieszone, tlenki azotu, dwutlenek siarki i rtęć. Negatywny wpływ zanieczyszczeń na zdrowie jest udowodniony naukowo i występuje już na etapie życia płodowego. Europejska Agencja Środowiska szacuje, że ponad 47 tysięcy Polaków umiera co roku przedwcześnie z powodu fatalnej jakości powietrza, którym oddychamy.

Elektrownie węglowe zlokalizowane w Polsce należą do niechlubnej czołówki najbardziej zanieczyszczających instalacji energetycznych w Europie. Łącznie polskie elektrownie emitują zanieczyszczenia, które powodują blisko 6 tysięcy przedwczesnych zgonów rocznie. **Zlokalizowana w woj. łódzkim elektrownia Bełchatów jest największym w Europie trucicielem – emitowane przez nią zanieczyszczenia powodują rocznie ok 1270 przedwczesnych zgonów i wywołują blisko dwadzieścia osiem tysięcy ataków astmy u dzieci [1].** Szacuje się, że łączne koszty zewnętrzne generowane przez polskie elektrownie węglowe mogą sięgać nawet 35 miliardów złotych rocznie [2].

Do skutków zdrowotnych oddychania zanieczyszczonym powietrzem należą udary, choroby serca, schorzenia układu oddechowego, nowotwory, a także cukrzyca, niższe IQ u kolejnych pokoleń, obniżenie płodności czy niższa masa urodzeniowa u noworodków. Przyjęte regulacje mogą znacząco zmniejszyć liczbę przedwczesnych zgonów, ataków astmy oraz innych schorzeń, ponadto ograniczą znacząco liczbę utraconych dni pracy w związku z chorobami wywołanymi zanieczyszczeniem powietrza – o ile sektor energetyczny dostosuje się niezwłocznie do nowych wymogów.

Nowe konkluzje BAT dają ogromną szansę na poprawę jakości powietrza i mogą stać się dla samorządów drugim po uchwale antysmogowej orężem w walce o czystsze powietrze. Prawo ochrony środowiska implementujące Dyrektywę o Emisjach Przemysłowych, w tym jej artykuł 15.4 dot. udzielania odstępstw, przekazało w ręce marszałków ogromną odpowiedzialność. Zgodnie z nim to marszałek województwa decyduje o ewentualnym przyznaniu operatorowi elektrowni odstępstwa od konieczności przestrzegania nowych limitów (tylko w wyjątkowym wypadkach i tylko po spełnieniu ściśle określonych kryteriów). Każda procedura dotycząca przyznawania odstępstw odbywać się będzie z udziałem społecznym. Jeżeli decyzja przyznająca odstępstwo zostanie wydana w sytuacji nieuzasadnionej, niezgodnie z prawem, to może skutkować to zakwestionowaniem jej przez stronę społeczną. Obawiamy się, że przemysł będzie próbował obejść nowe limity, masowo wnosząc o odstępstwa od stosowania przepisów, kosztem zdrowia mieszkańców województwa. Drugim narzędziem, z którego może skorzystać Organ, jest możliwość wskazania w pozwoleniu zintegrowanym niższej wartości limitu emisji niż najwyższa dopuszczalna wg konkluzji BAT. W szczególności Organ winien uwzględnić czy standardy jakości środowiska, w tym jakości powietrza, nie są przekroczone na terenie województwa, na którym działa instalacja i jeśli taka sytuacja ma miejsce, powinien ustalić surowsze limity emisyjne dla elektrowni. Przykładowo w przypadku przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłów na terenie województwa, marszałek powinien ustalić niższy niż 8 mg/Nm³ limit emisji pyłów np. 2 mg/Nm³ (limity emisji dla pyłu wg konkluzji BAT wynoszą od 2-8 mg/Nm³). **Ostateczna decyzja w tej sprawie leży w Pańskich rękach. Apelujemy o wnikliwą analizę wniosków o zmianę pozwoleń zintegrowanych i przyznawanie odpowiednich limitów emisji oraz nieudzielanie odstępstw od nowych limitów emisji.**

W trakcie negocjacji konkluzji BAT przedstawiciele przemysłu węglowego twierdzili, że proponowane technologie są drogie, a operatorzy elektrowni i tak już dokonali wielu modernizacji i odpowiednio zadbali o zdrowie obywateli. Choć pewne inwestycje zostały poczynione, w Europie z powodu emisji z elektrowni węglowych nadal przedwcześnie umierają rocznie tysiące osób. Co więcej ważne jest, aby zdawać sobie sprawę, że przyjęte normy są kompromisem osiągniętym między rządami, przemysłem i organizacjami pozarządowymi w ramach procesu negocjacji, który trwał aż sześć lat. W efekcie przyjęte normy i tzw. najlepsze dostępne techniki, w rzeczywistości odbiegają od najlepszych dostępnych technik stosowanych na świecie. Przykładowo górny przedział dla tlenków siarki wg konkluzji BAT wynosi dla europejskich elektrowni 130 mg/m³, tymczasem dla chińskich elektrowni norma wynosi 35 mg/m³, podobnie dla tlenków azotu górny przedział dla europejskich elektrowni wynosi 150 mg/m³, a dla chińskich 50 [3]. Długi okres negocjacji również działał na korzyść sektora energetycznego – będąc świadomym zbliżających się zmian regulacji prawnych, mógł się do zmian odpowiednio przygotować. Tym bardziej nie może być mowy o udzielaniu odstępstw od standardów emisji przyjętych w konkluzjach BAT.

Warto też zauważyć, że **konieczność zaostrenia standardów emisji przez elektrownie węglowe może też stać się impulsem dla rozwoju polskich firm sektora technologii niskoemisyjnych i odnawialnych źródeł energii.** Na modernizacji zakładów mogą skorzystać polskie firmy z szeroko rozumianej branży energetycznej oraz z sektora zajmującego się badaniami i rozwojem. Dodatkowo, operatorzy, stając przed koniecznością wydania miliardów złotych na modernizację starych bloków i jednocześnie mając świadomość tego, że te normy te będą ulegały dalszemu zaostreniu, mogą też zdecydować się na wygaszenie działania elektrowni i postawić na nowoczesne technologie, np. budowę farm

fotowoltaicznych. Zwiększenie zapotrzebowania na takie instalacje może stać się impulsem dla rodzimego przemysłu wytwarzającego urządzenia OZE. Rozwój przemysłu energetyki odnawialnej pozwoli na wzmocnienie konkurencyjności regionu i rozwój innowacyjnych i przyszłościowych miejsc pracy.

Dziękując Panu jeszcze raz za zaangażowanie w działania na rzecz poprawy jakości powietrza w woj. łódzkim, apelujemy do Pana Marszałka o potraktowanie dodatkowego narzędzia na rzecz ochrony powietrza, jakim jest podejmowanie decyzji w sprawie nowych limitów emisji dla elektrowni węglowych oraz odstępstw od nich, jako szansy na zapewnienie w woj. łódzkim czystszej powietrza i bardziej innowacyjnej gospodarki. **Apelujemy o wnikliwą analizę wniosków o zmianę pozwoleń zintegrowanych i przyznawanie odpowiednich limitów emisji oraz nieudzielanie odstępstw.**

Z poważaniem,

Robert Cyglicki, Dyrektor Fundacji Greenpeace Polska

Joanna Furmaga, Prezes Związku Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć

Bartosz Kwiatkowski, Dyrektor Fundacji Frank Bold

Weronika Piestrzyńska, Kierowniczka Programu Czyste Powietrze, HEAL Polska

Radosław Ślusarczyk, Prezes Stowarzyszenia Pracownia na rzecz Wszystkich Istot

Radosław Gawlik, Prezes Stowarzyszenia Ekologicznego EKO-UNIA

Robert Wawręty, Wiceprezes Towarzystwa na rzecz Ziemi

[1] Raport „Europe’s Dark Cloud”, WWF, Sandbag, CAN Europe, HEAL, 2016

[2] Ukryty rachunek za węgiel, WISE 2014

[3] Smoke & Mirrors - How Europe’s biggest polluters became their own regulators, Greenpeace European Unit, 2015

Warszawa, 14 września 2017 r.

Sz.P. Adam Struzik
Marszałek Województwa Mazowieckiego

Szanowny Panie Marszałku,

W Unii Europejskiej przyjęto właśnie nowe przepisy mające na celu ochronę zdrowia obywateli poprzez ograniczenie zanieczyszczeń emitowanych przez energetykę. Doceniając Pańskie osobiste zaangażowanie w sprawę poprawy jakości powietrza na Mazowszu, w szczególności działania mające na celu przyjęcie uchwały antysmogowej, zwracamy się do Pana z apelem, aby stanął Pan na straży przestrzegania przez przemysł nowych wymogów. Limity emisji dają ogromną szansę na poprawę jakości powietrza i mogą stać się drugim po uchwale antysmogowej orężem w walce o czystsze powietrze. Obawiamy się jednak, że zamiast wprowadzić technologie ograniczające emisję szkodliwych pyłów i innych zanieczyszczeń, elektrownie będą chciały zaoszczędzić środki na modernizację kosztem naszego zdrowia.

Opublikowane w ramach Dyrektywy o Emisjach Przemysłowych w dniu 17 sierpnia tzw. konkluzje BAT (od Best Available Techniques – najlepsze dostępne techniki) wprowadzają nowe limity emisji zanieczyszczeń dla dużych instalacji przemysłowych, w tym dla elektrowni węglowych. Przepisy dotyczą szkodliwych dla ludzkiego zdrowia substancji, takich jak pyły zawieszone, tlenki azotu, dwutlenek siarki i rtęć. Negatywny wpływ zanieczyszczeń na zdrowie jest udowodniony naukowo i występuje już na etapie życia płodowego. Europejska Agencja Środowiska szacuje, że ponad 47 tysięcy Polaków umiera co roku przedwcześnie z powodu fatalnej jakości powietrza, którym oddychamy.

Elektrownie węglowe zlokalizowane w Polsce należą do niechlubnej czołówki najbardziej zanieczyszczających instalacji energetycznych w Europie. Łącznie polskie elektrownie emitują zanieczyszczenia, które powodują blisko 6 tysięcy przedwczesnych zgonów rocznie. **Same tylko elektrownie zlokalizowane w woj. mazowieckim: Ostrołęka i Kozienice, emitują zanieczyszczenia powodujące rocznie ok. 840 przedwczesnych zgonów i wywołują osiemnaście tysięcy ataków astmy u dzieci [1].** Szacuje się, że łączne koszty zewnętrzne generowane przez polskie elektrownie węglowe mogą sięgać nawet 35 miliardów złotych rocznie [2].

Do skutków zdrowotnych oddychania zanieczyszczonym powietrzem należą udary, choroby serca, schorzenia układu oddechowego, nowotwory, a także cukrzyca, niższe IQ u kolejnych pokoleń, obniżenie płodności czy niższa masa urodzeniowa u noworodków. Przyjęte regulacje mogą znacząco zmniejszyć liczbę przedwczesnych zgonów, ataków astmy oraz innych schorzeń, ponadto ograniczą znacząco liczbę utraconych dni pracy w związku z chorobami wywołanymi zanieczyszczeniem powietrza – o ile sektor energetyczny dostosuje się niezwłocznie do nowych wymogów.

Nowe konkluzje BAT dają ogromną szansę na poprawę jakości powietrza i mogą stać się dla samorządów drugim po uchwale antysmogowej orężem w walce o czystsze powietrze. Prawo ochrony środowiska implementujące Dyrektywę o Emisjach Przemysłowych, w tym jej artykuł 15.4 dot. udzielania odstępstw, przekazało w ręce marszałków ogromną odpowiedzialność. Zgodnie z nim to marszałek województwa decyduje o ewentualnym przyznaniu operatorowi elektrowni odstępstwa od konieczności przestrzegania nowych limitów (tylko w wyjątkowym wypadkach i tylko po spełnieniu ściśle określonych kryteriów). Ponadto Organ zawsze winien uwzględniać czy standardy jakości środowiska, w tym jakości powietrza, nie są przekroczone na terenie funkcjonowania instalacji. Każda procedura dotycząca przyznawania odstępstw odbywać się będzie z udziałem społecznym. Jeżeli decyzja przyznająca odstępstwo zostanie wydana w sytuacji nieuzasadnionej, niezgodnie z prawem, to może skutkować to zakwestionowaniem jej przez stronę społeczną. Obawiamy się, że przemysł będzie próbował obejść nowe limity, masowo wnioskując o odstępstwa od stosowania przepisów, kosztem zdrowia mieszkańców województwa i kraju. Drugim narzędziem, z którego może skorzystać Organ, jest możliwość wskazania w pozwoleniu zintegrowanym niższej wartości limitu emisji niż najwyższa dopuszczalna wg konkluzji BAT. W szczególności Organ winien uwzględnić czy standardy jakości środowiska, w tym jakości powietrza, nie są przekroczone na terenie województwa, na którym działa instalacja i jeśli taka sytuacja ma miejsce, powinien ustalić surowsze limity emisyjne dla elektrowni. Przykładowo w przypadku przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłów na terenie województwa, marszałek powinien ustalić niższy niż 8 mg/Nm³ limit emisji pyłów np. 2 mg/Nm³ (limity emisji dla pyłu wg konkluzji BAT wynoszą od 2-8 mg/Nm³). **Ostateczna decyzja w tej sprawie leży w Pańskich rękach. Apelujemy o wnikliwą analizę wniosków o zmianę pozwoleń zintegrowanych i przyznawanie odpowiednich limitów emisji oraz nieudzielanie odstępstw od nowych limitów emisji.**

W trakcie negocjacji konkluzji BAT przedstawiciele przemysłu węglowego twierdzili, że proponowane technologie są drogie, a operatorzy elektrowni i tak już dokonali wielu modernizacji i odpowiednio zadbali o zdrowie obywateli. Choć pewne inwestycje zostały poczynione, w Europie z powodu emisji z elektrowni węglowych nadal przedwcześnie umierają rocznie tysiące osób. Co więcej ważne jest, aby zdawać sobie sprawę, że przyjęte normy są kompromisem osiągniętym między rządami, przemysłem i organizacjami pozarządowymi w ramach procesu negocjacji, który trwał aż sześć lat. W efekcie przyjęte normy i tzw. najlepsze dostępne techniki, w rzeczywistości odbiegają od najlepszych dostępnych technik stosowanych na świecie. Przykładowo górny przedział dla tlenków siarki wg konkluzji BAT wynosi dla europejskich elektrowni 130 mg/m³, tymczasem dla chińskich elektrowni norma wynosi 35 mg/m³, podobnie dla tlenków azotu górny przedział dla europejskich elektrowni wynosi 150 mg/m³, a dla chińskich 50 [3]. Długi okres negocjacji również działał na korzyść sektora energetycznego – będąc świadomym zbliżających się zmian regulacji prawnych, mógł się do zmian odpowiednio przygotować. Tym bardziej nie może być mowy o udzielaniu odstępstw od standardów emisji przyjętych w konkluzjach BAT.

Warto też zauważyć, że **konieczność zaostrzenia standardów emisji przez elektrownie węglowe może też stać się impulsem dla rozwoju polskich firm sektora technologii niskoemisyjnych i odnawialnych źródeł energii.** Na modernizacji zakładów mogą skorzystać polskie firmy z szeroko rozumianej branży energetycznej oraz z sektora zajmującego się badaniami i rozwojem. Dodatkowo, operatorzy, stając przed koniecznością wydania miliardów złotych na modernizacje starych bloków i jednocześnie mając

świadomość tego, że te normy te będą ulegały dalszemu zaostrzeniu, mogą też zdecydować się na wygaszenie działania elektrowni i postawić na nowoczesne technologie, np. budowę farm fotowoltaicznych. Zwiększenie zapotrzebowania na takie instalacje może stać się impulsem dla rodzimego przemysłu wytwarzającego urządzenia OZE. Rozwój przemysłu energetyki odnawialnej pozwoli na wzmocnienie konkurencyjności regionu i rozwój innowacyjnych i przyszłościowych miejsc pracy.

Dziękując Panu jeszcze raz za zaangażowanie w działania na rzecz poprawy jakości powietrza w woj. mazowieckim, apelujemy do Pana Marszałka o potraktowanie dodatkowego narzędzia na rzecz ochrony powietrza, jakim jest podejmowanie decyzji w sprawie nowych limitów emisji dla elektrowni węglowych oraz odstępstw od nich, jako szansy na zapewnienie Mazowszu czystszeo powietrza i bardziej innowacyjnej gospodarki. **Apelujemy o wnikliwą analizę wniosków o zmianę pozwoleń zintegrowanych i przyznawanie odpowiednich limitów emisji oraz o nieudzielanie odstępstw.**

Z poważaniem,

Robert Cyglicki, Dyrektor Fundacji Greenpeace Polska

Joanna Furmaga, Prezes Związku Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć

Bartosz Kwiatkowski, Dyrektor Fundacji Frank Bold

Weronika Piestrzyńska, Kierowniczk Programu Czyste Powietrze, HEAL Polska

Radosław Ślusarczyk, Prezes Stowarzyszenia Pracownia na rzecz Wszystkich Istot

Radosław Gawlik, Prezes Stowarzyszenia Ekologicznego EKO-UNIA

Robert Wawręty, Wiceprezes Towarzystwa na rzecz Ziemi

[1] Raport „Europe’s Dark Cloud”, WWF, Sandbag, CAN Europe, HEAL, 2016

[2] Ukryty rachunek za węgiel, WISE 2014

[3] Smoke & Mirrors - How Europe’s biggest polluters became their own regulators, Greenpeace European Unit, 2015

Warszawa, 14 września 2017 r.

Sz.P. Olgierd Geblewicz
Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego

Szanowny Panie Marszałku,

W Unii Europejskiej przyjęto właśnie nowe przepisy mające na celu ochronę zdrowia obywateli poprzez ograniczenie zanieczyszczeń emitowanych przez energetykę. Biorąc pod uwagę fakt, że podejmowane obecnie przez Pana Marszałka decyzje w tym obszarze mogą zaważyć na zdrowiu przyszłych pokoleń, zwracamy się do Pana z apelem, aby stanął Pan na straży przestrzegania przez przemysł nowych wymogów. Limity emisji dają ogromną szansę na poprawę jakości powietrza i mogą stać się drugim po uchwale antysmogowej orężem w walce o czystsze powietrze. Obawiamy się jednak, że zamiast wprowadzić technologie ograniczające emisję szkodliwych pyłów i innych zanieczyszczeń, elektrownie będą chciały zaoszczędzić środki na modernizację kosztem naszego zdrowia.

Opublikowane w ramach Dyrektywy o Emisjach Przemysłowych w dniu 17 sierpnia tzw. konkluzje BAT (od Best Available Techniques – najlepsze dostępne techniki) wprowadzają nowe limity emisji zanieczyszczeń dla dużych instalacji przemysłowych, w tym dla elektrowni węglowych. Przepisy dotyczą szkodliwych dla ludzkiego zdrowia substancji, takich jak pyły zawieszone, tlenki azotu, dwutlenek siarki i rtęć. Negatywny wpływ zanieczyszczeń na zdrowie jest udowodniony naukowo i występuje już na etapie życia płodowego. Europejska Agencja Środowiska szacuje, że ponad 47 tysięcy Polaków umiera co roku przedwcześnie z powodu fatalnej jakości powietrza, którym oddychamy.

Elektrownie węglowe zlokalizowane w Polsce należą do niechlubnej czołówki najbardziej zanieczyszczających instalacji energetycznych w Europie. Łącznie polskie elektrownie emitują zanieczyszczenia, które powodują blisko 6 tysięcy przedwczesnych zgonów rocznie [1]. Szacuje się, że łączne koszty zewnętrzne generowane przez polskie elektrownie węglowe mogą sięgać nawet 35 miliardów złotych rocznie [2].

Do skutków zdrowotnych oddychania zanieczyszczonym powietrzem należą udary, choroby serca, schorzenia układu oddechowego, nowotwory, a także cukrzyca, niższe IQ u kolejnych pokoleń, obniżenie płodności czy niższa masa urodzeniowa u noworodków. Przyjęte regulacje mogą znacząco zmniejszyć liczbę przedwczesnych zgonów, ataków astmy oraz innych schorzeń, ponadto ograniczą znacząco liczbę utraconych dni pracy w związku z chorobami wywołanymi zanieczyszczeniem powietrza – o ile sektor energetyczny dostosuje się niezwłocznie do nowych wymogów.

Przeprowadzone przez polski zespół badawczy z Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz Fundacji Zdrowie i Środowisko badania wykazały, że zanieczyszczenia powietrza ma szczególny wpływ na

płód i zdrowie matki w okresie ciąży. Jak piszą autorzy „ekspozycja na zagrożenia środowiskowe w okresie życia płodowego ma ważniejsze znaczenie w kategoriach potencjalnych szkód zdrowotnych niż podobna ekspozycja w innych okresach życia” [3]. Szkody wyrządzone przez ekspozycję nie tylko powodują niższą masę urodzeniową, ale także słabiej wykształcone funkcje i sprawność m.in. układu immunologicznego. Wyniki badań prowadzą do konkluzji, że podwyższone stężenia zanieczyszczenia powietrza w atmosferze negatywnie rzutują na zdrowie i odporność kolejnych pokoleń. **Podjęmowane obecnie przez Pana Marszałka strategiczne i długofalowe decyzje, ograniczające emisję szkodliwych substancji z obiektów wysokiego spalania, przyczynią się do poprawy życia i zdrowia kolejnych pokoleń.**

Nowe konkluzje BAT dają ogromną szansę na poprawę jakości powietrza i mogą stać się dla samorządów drugim po uchwale antysmogowej orężem w walce o czystsze powietrze. Prawo ochrony środowiska implementujące Dyrektywę o Emisjach Przemysłowych, w tym jej artykuł 15.4 dot. udzielania odstępstw, przekazało w ręce marszałków ogromną odpowiedzialność. Zgodnie z nim to marszałek województwa decyduje o ewentualnym przyznaniu operatorowi elektrowni odstępstwa od konieczności przestrzegania nowych limitów (tylko w wyjątkowym wypadkach i tylko po spełnieniu ściśle określonych kryteriów). Każda procedura dotycząca przyznawania odstępstw odbywać się będzie z udziałem społecznym. Jeżeli decyzja przyznająca odstępstwo zostanie wydana w sytuacji nieuzasadnionej, niezgodnie z prawem, to może skutkować to zakwestionowaniem jej przez stronę społeczną. Obawiamy się, że przemysł będzie próbował obejść nowe limity, masowo wnioskując o odstępstwa od stosowania przepisów, kosztem zdrowia mieszkańców województwa i kraju. Drugim narzędziem, z którego może skorzystać Organ, jest możliwość wskazania w pozwoleniu zintegrowanym niższej wartości limitu emisji niż najwyższa dopuszczalna wg konkluzji BAT. W szczególności Organ winien uwzględnić czy standardy jakości środowiska, w tym jakości powietrza, nie są przekroczone na terenie województwa, na którym działa instalacja i jeśli taka sytuacja ma miejsce, powinien ustalić surowsze limity emisyjne dla elektrowni. Przykładowo w przypadku przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłów na terenie województwa, marszałek powinien ustalić niższy niż 8 mg/Nm³ limit emisji pyłów np. 2 mg/Nm³ (limity emisji dla pyłu wg konkluzji BAT wynoszą od 2-8 mg/Nm³). **Ostateczna decyzja w tej sprawie leży w Pańskich rękach. Apelujemy o wnikliwą analizę wniosków o zmianę pozwoleń zintegrowanych i przyznawanie odpowiednich limitów emisji oraz nieudzielanie odstępstw od nowych limitów emisji.**

W trakcie negocjacji konkluzji BAT przedstawiciele przemysłu węglowego twierdzili, że proponowane technologie są drogie, a operatorzy elektrowni i tak już dokonali wielu modernizacji i odpowiednio zadbali o zdrowie obywateli. Choć pewne inwestycje zostały poczynione, w Europie z powodu emisji z elektrowni węglowych nadal przedwcześnie umierają rocznie tysiące osób. Co więcej ważne jest, aby zdawać sobie sprawę, że przyjęte normy są kompromisem osiągniętym między rządami, przemysłem i organizacjami pozarządowymi w ramach procesu negocjacji, który trwał aż sześć lat. W efekcie przyjęte normy i tzw. najlepsze dostępne techniki, w rzeczywistości odbiegają od najlepszych dostępnych technik stosowanych na świecie. Przykładowo górny przedział dla tlenków siarki wg konkluzji BAT wynosi dla europejskich elektrowni 130 mg/m³, tymczasem dla chińskich elektrowni norma wynosi 35 mg/m³, podobnie dla tlenków azotu górny przedział dla europejskich elektrowni wynosi 150 mg/m³, a dla chińskich 50 [4]. Długi okres negocjacji również działał na korzyść sektora energetycznego – będąc świadomym zbliżających się

zmian regulacji prawnych, mógł się do zmian odpowiednio przygotować. Tym bardziej nie może być mowy o udzielaniu odstępstw od standardów emisji przyjętych w konkluzjach BAT.

Warto też zauważyć, że **konieczność zaostrzenia standardów emisji przez elektrownie węglowe może też stać się impulsem dla rozwoju polskich firm sektora technologii niskoemisyjnych i odnawialnych źródeł energii**. Na modernizacji zakładów mogą skorzystać polskie firmy z szeroko rozumianej branży energetycznej oraz z sektora zajmującego się badaniami i rozwojem. Dodatkowo, operatorzy, stając przed koniecznością wydania miliardów złotych na modernizację starych bloków i jednocześnie mając świadomość tego, że te normy będą ulegały dalszemu zaostrzeniu, mogą też zdecydować się na wygaszenie działania elektrowni i postawić na nowoczesne technologie, np. budowę farm fotowoltaicznych. Zwiększenie zapotrzebowania na takie instalacje może stać się impulsem dla rodzimego przemysłu wytwarzającego urządzenia OZE. Rozwój przemysłu energetyki odnawialnej pozwoli na wzmocnienie konkurencyjności regionu i rozwój innowacyjnych i przyszłościowych miejsc pracy.

Apelujemy do Pana Marszałka o potraktowanie dodatkowego narzędzia na rzecz ochrony powietrza, jakim jest podejmowanie decyzji w sprawie nowych limitów emisji dla elektrowni węglowych oraz odstępstw od nich, jako szansy na zapewnienie woj. zachodniopomorskiemu czystszej powietrza i bardziej innowacyjnej gospodarki. **Apelujemy o wnikliwą analizę wniosków o zmianę pozwolenia zintegrowanego i przydzielanie odpowiednio surowych limitów emisji oraz o nieudzielanie odstępstw.**

Z poważaniem,

Robert Cyglicki, Dyrektor Fundacji Greenpeace Polska

Joanna Furmaga, Prezes Związku Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć

Bartosz Kwiatkowski, Dyrektor Fundacji Frank Bold

Weronika Piestrzyńska, Kierowniczka Programu Czyste Powietrze, HEAL Polska

Radosław Ślusarczyk, Prezes Stowarzyszenia Pracownia na rzecz Wszystkich Istot

Radosław Gawlik, Prezes Stowarzyszenia Ekologicznego EKO-UNIA

Robert Wawręty, Wiceprezes Towarzystwa na rzecz Ziemi

[1] Raport „Europe’s Dark Cloud”, WWF, Sandbag, CAN Europe, HEAL, 2016

[2] Ukryty rachunek za węgiel, WISE 2014

[3] Jędrychowski W., Majewska R., Mróz E., Flak E., Kiełtyka A., *Oddziaływanie zanieczyszczeń powietrza drobnym pyłem zawieszonym i wielopierścieniowymi węglowodorami aromatycznymi w okresie prenatalnym na zdrowie dziecka. Badania w Krakowie*

[4] *Smoke & Mirrors - How Europe's biggest polluters became their own regulators*, Greenpeace European Unit, 2015